

МОДУНАВКА.

Београдъ 4. Јуля.

1847.

№ 27.

НЪНОЙ СВѢТЛОСТИ,

ПРОСВѢТОЛЮБИВОЙ ГОСПОДИ И КНИГИ СРЕБРСКОЙ,

ПЕРСИДИ КАРАЂОРЂЕВИЋИ,

Именданый Вѣнацъ

изъ благодарности за заведено одъ Нѣ позориште.”

На олтару Србства гори**)

Пламень вово-упалѣнны...***)

Надъ олтаромъ што се данае

Стре облакъ освѣтлѣнны?

Пламъ затрепти на-едан-путь,

И у высь се, ка блескъ, баци;

А ко да ий вѣтаръ смѣша

Промуте се свини облаци.

Изъ облака рука една

Провуче се, чудно зрити!

И на олтаръ спусти вѣнацъ,

Одъ вѣчнога цвѣта свиты.

Коне вѣнацъ? викну, али

Већ облака и не види:

Мѣсто нѣга у воздуху

Стон писано: „ПЕРСИДИ!“

М. Б.

*) Ова је пѣсма у прошасту недѣљу на обштыј ускланѣј пѣвана у позоришту.

**) Има се разумѣвати: на олтару Србскога изображеня.

***) То је: позориште одъ Свѣтле Кнѧгинѣ заведено, кое, ако се одржи, би-ће не малъ напредакъ, а умнѣй и друштвениј.

БОЖІЙ ПРОМЫСАЛЬ БДИ НАДЪ СВА-
КИМЪ ДОБРЫМЪ ЧОВЕКОМЪ.

(Продуженіе.)

Маріја затымъ тврдо заключи волни отца
свогъ покоравати се, а то и дѣломъ потврди,
кадъ є затымъ на скоро младый господинъ опетъ
къ нѣй дошао. Зачућенъ гледаше ю овай,
кадъ є она послѣ нѣколико кратки рѣчій, при-
мѣтливимъ хотѣњемъ одъ нѣга побѣгла. Шта
се то морало догодити, помысли онъ у себи, то
ја морамъ извидити. Но бадава є онъ затымъ
више пута поредъ вѣне кућице пролазіо, и по-
гробљу се шетао, Марію ногди видити не мога-
ше. — На послѣдакъ нѣкако усмотрио, и пре-
пречи ѹој путь, башъ кадъ є у кућицу свою
побѣни хотѣла. „Маріја!“ повыче онъ, „какавъ є^т
то узрокъ, да ты одъ мене бѣгашъ, кои самъ
садругъ твогъ дѣтинаства?“ Маріја сасвимъ по-
руменивша, ништа му одговорити ніє могла.
„Говори,“ рече ѹој младый овай господинъ да-
љ; „искажи ми чистосрдачно, шта се догоди-
ло? јесамъ ли я кодъ тебе оговоренъ и обту-
женъ, или самъ те незнаюћи, и нехотѣњемъ у
чемъ увредио? Кажи ми само, какавъ є узрокъ
те велике промѣне твоје?“

„Ни једно одъ ових ніје, младый господи-
не,“ одговори дѣвица.

„Шта є дакле, реци?“

„Ахъ!“ одговори Маріја, „отацъ мой ка-
же, да се више непристои вама у моемъ дру-
жству“ —

„У твомъ дружству быти,“ допуни Густавъ,
„и ты си досадъ тако дуго бывала.“

„Ахъ! времена су она прошла, онда смо-
мы обое юшти дѣца были, садъ“ —

„Нисмо више,“ пресеће јој Густав речь, „но шта треба то да наша чуствована и одушевљеніја промѣни?“

„Наша одушевљеніја, не, та не треба, та неможе ништа промѣнити,“ одговори Маріја. „Вы ћете на мене одсадъ у тихой благонаклонности мыслити; а я васъ нигда, нигда нећу заборавити; али наша узаимна одношенія не смыду више постојати, као што су досадъ трајала. Вы нисте више дѣте Густавъ, нити я дѣте Маріја. Као дѣца нисмо познавали никакву разлику стапа, ахъ! то је было златно за мене време. Я ћу се са сузами често на то опоминяти.“

„Не, не Маріје, ты неможешъ, ты несмѣшъ мени странна быти.“

„Но то мора быти,“ одговори Маріја, „судба тако заповѣда, и мы морамо строгой иѣной покоравати се уредби; вѣруйте мн Густаве, вы ћете се скоро утѣшити, и лишеніе садружества мoga пребринути. Вы ћете се у какву отмѣну господичну залюбити!“

„То я нећу.“

„Вы ћете се ожепити,“ рече Маріја сијомъ загушуюћи єланъ далъ.

„То я хоћу,“ одговори Густавъ; „но знай, да другу дѣвойку я къ брачномъ олтару повести нећу, развѣ тебе.“

„Мене?“ запита Маріја, и дисанъ утас се у иѣнимъ прсима.

„Тебе,“ рече Густавъ, „но шта се ты плашишъ одъ тога? Заръ въ теби та мысао, саиномъ на вѣки саединити се, тако несиосна? Маріје! искажи ми простосрдечно, да вије тко другиј, трајоћу момъ одсуствију, срдце твоје придобио, любишъ ли ты јоштъ мене?“

„Шта захтѣвате вы одъ мене?“ запита Маріја у наивећој забуни.

„Истиину,“ рече Густавъ; „ты си любила мене као дѣте, любишъ ли ты мене садъ, кадъ сање већъ човекъ постао?“

„Отаџъ ме зове!“ одговори Маріја, и хтѣде побѣћи, но Густавъ ухвативши ју за руку, задржи ју.

„Я те нећу пустити, докле ми не одговоришъ.“

„Густаве!“ моляше Маріја.

„Дѣгинствомъ те нашимъ заклинѣмъ, реци ми, любишъ ли ме?“ И међутимъ суза му се једна на трепавицама указа. И Маріја сасвимъ

изванъ себе, полети му садъ у пайвећемъ восторгу у наручіја.

Кадъ су се садъ разстали, и Густавъ у дворъ свой повратио се, застане тамо једногъ госта изъ вароши. Тай гостъ называше се Евермондъ, младый џѣкій племићъ, съ коимъ је у вароши познанство учинио, и који намѣравао ћи садъ велико иѣко путованје предузети, дође у дворъ, да бы се съ Густавомъ и иѣговимъ домуродствомъ опростио. Густавъ, који је иѣга као пристна садружника познавао, радовао се срдачно, кадъ га је тако нечаянно застao био, и трудио се, колико је више могуће било, овомъ свомъ госту, бављићи иѣгово у двору пристно учинити, и опредѣли иѣга слѣдуюћега дана са предѣломъ, и пристнимъ положењемъ мѣста упознати. Сутра-данъ кадъ су обое свою каву испили были, изиђоше у шетњу до не далеко лежећега села Шенайхъ. И кадъ се повратише кући, позва једанъ служитељ Густава къ стајомъ господину, и Евермондъ мало заостане, рекавши да ће му таки слѣдовати.

Пѣвао ћи поће садъ овай по полю сањи штетати се, и на-један-путъ усмотри онъ Маріју, која је предъ кућицомъ својомъ сѣдила, и иѣшто плела, и лѣпотомъ својомъ сасвимъ га пљнила была.

„Где садъ изгубљене у пустини Грације,“ повиче онъ. „Шта радишъ ты овдѣ у овомъ усамљеномъ мѣсту лѣпо мое дѣте?“ запита онъ далъ Маріју, погладивши ју по образу. „Оплакуешь ли ты кога овдѣ?“

„Не оплакуемъ никога господине, но ово је наше обиталиште.“

„Ваше обиталиште?“ запита Евермондъ зачућенъ.

„Есть, и я сањи ѕи гробљара.“

„Гробљара!“ повиче на то Евермондъ; „заниста тебе ради могло бы се желити, мртвымъ быти.“

„Вы се шалите,“ одговори дѣвица, и уставши хтѣде у своју кућицу отићи; но Евермондъ задржи ју, и силомъ ју полюби, на кое она разлюћена, одтуривши га одъ себе речему: „Срамъ васъ буди,“ и брзо у своју кућицу побѣгне.

„То ти заниста неће на лако проћи,“ разјаренъ повиче Евермондъ, „ма мене шта стајао.“

Сутра-данъ Евермондъ, на позиванје стајогъ господина, рано јоштъ съ нимъ отиде у

ловъ. Густавъ пакъ, кой нів особитый любитель лова бью, подъ изговоромъ да му ніе най-
больъ водъ куће заостане. Два-путъ в већь онъ
поредъ куће гробляра пролазіо, но никогъ дру-
гогъ усмотрити немогаше, развѣ старогъ Мар-
ка, кои копанѣмъ пѣкимъ бью се занимао. Већь
скоро и вечеръ приближаваше се, и текъ садѣ
Марио види, коя є у не далеко одъ куће леже-
ћој једной шумици, у мыслима погружена, съ-
дила.

„Marije! Marije!“ повыче онъ таки; „єдва те
на посљадакъ усмотрити мого.“

„Густаве!“ одговори она, „вы сте мени
врло немирну воћь причинили.“

„Зашто любезна моя?“ упыта онъ упла-
шень.

„Ербо сте ме навели, да отцу момъ непо-
корна будемъ. Онъ ми є свако съ вама дру-
жество забраню, и я обѣћање мое испунила нисамъ.
Я одъ тога времена мира ни покоя немамъ, и
чини ми се, као да ми є синий каменъ на пр-
сима навалънъ.“

„Баци га на мое прси Marije! Твой отацъ
врло ме дакле слабо познае. О кадъ бы онъ
знао, како я тебе срдачно любимъ, и свако бла-
го теби желимъ, заиста небы онъ теби мое дру-
жство тако строго забранъвао. Я тебе Marije
оставити нећу, нити те игда престати любити
могу!“

„То вы кажете садѣ, но вашъ отацъ“ —

„Мой отацъ,“ пресеће јој Густавъ рѣчъ,
„неможе имати каменно срдце, онъ неће срећу
единца сына свога уништожити, вѣруй ми, онъ в
строгъ, али є и добаръ. Но што треба, да нась
ужасаваю та жалости представљенія, и размы-
шљенія. Я самъ готовъ све побѣдити, и ако бы
башъ до тога дошло, и све презрѣти, тебе
ради.“

„О имайте сажалънія надъ једномъ сиро-
томъ и лакомысленомъ дѣвицомъ, коя вашимъ
рѣчма радо вѣруе!“

(Продуженіе слѣдуе.)

ВЕЛИКОДУШІЕ ЛАВА.

(Съ Нѣмачкога.)

Држанъ є једномъ у Риму бой животиня.
Међу многимъ дивнимъ звѣровима находито се и
еданъ лавъ, кои својомъ необичномъ величи-
номъ и лѣпотомъ својо зрителя погледъ на
себе обрати. Међу онима, кои су се са о-
вомъ животиномъ борити морали, бью в и є-
данъ на смрт осућеный робъ, именомъ: Андро-
клусъ. Кадъ овога лавъ изъ далека усмотри,

зачућенъ постои мало, и на посљадку сасвимъ
разиђенъ, као да га познае, къ њему приђе, и
стане ису подобно махати репомъ, и робу, кои одъ
страха већь пола мртвъ быаше, руке и
ноге лизати. На то се Андроклусъ мало прибе-
ре, и лава погледи. Примѣчаваше се садѣ, о-
боица као да једанъ другогъ познаю, и о неча-
јаниномъ састанку радую се. Међу зрительима,
кои се тому дивише, подигне се велика вика.
Царъ призове Андроклуса, и запита га, да ли
би знао узрокъ, зашто є онъ јединый, кога є
овай свирѣпый лавъ поштедио? Андроклусъ при-
повѣди на то слѣдуюће приключение:

„Кадъ самъ одъ могъ господара, кои се у
Африци бавио, побѣгао, прикрывао самъ се неко
време по пустинама. Једномъ у време най-
веће припеке, тражеши себи скровиште, на-
ћемъ на неку сакривену пештеру, и у ю у-
ћемъ. Наскоро затимъ доће овай лавъ съ рас-
крављеномъ ногомъ рамљени, и показивао
својо тежку болю тужнимъ јанѣмъ и некимъ
мумланѣмъ. Како ме усмотри, приђе полагано
къ мени, подигне ногу на мене, као да бы мо-
лјо, да му помогнемъ. Овде примѣтимъ я вели-
ки триј, одъ когъ нога сасвимъ отекла быаше.
Я га извучемъ, притиснемъ гной изъ ране, и о-
чистимъ је. Кадъ є осѣтіо, да му є болъ мојомъ
помоћу одумину, положи ћапу на моју руку,
и заспи; и одъ тогъ доба живіо самъ я три го-
дине у истој пештери, о једной рани съ вѣни;
срѣдь одъ дивљачи, коју є онъ ловио, доносіо ми
є найбољь делове, кое самъ я на полдневномъ
сунцу сушіо. На посљадку омрзне ми овай на-
чинъ живота, оставимъ пештеру у одсуству
лава, блудимъ пуна три дана овамо онамо, и на
посљадку будемъ одъ четника ухваћенъ и опетъ
момъ господару одведенъ, кои ме одма на смрт
осуди, и то да ме дивљи звѣрови растргну. По
свој прилици є овай лавъ, кои се ондашићъ
доброчинства могъ садѣ съ благодарносћу опо-
мини, за то време такоће ухваћенъ.“

Све ово одма се народу објави. Свакіј є
молјо, да се Андроклусу казије прости, да се
ослободи, и да му се овай лавъ поклони. Онъ
є потомъ ишао по варони, и истогъ лава за
собомъ о ужету водио. Люди му даваху нова-
ца, и баџање на лава цеће, говорећи: „Овай
є лавъ гостопримацъ тога човека, а овай чо-
векъ лѣкаръ тога лава.“

Превео

Јованъ Ристићъ,
Слушатель Повѣк.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Л
И
О
Т
Е
К
А

КЊИЖЕВНИЙ ПРЕГЛЕДЪ.

Горскій Венецъ. Историческо событіе при сершетку XVII. вѣка. Сочиненіе П. П. Н. Владике Црногорскаго. У Бечу, Словилач. о. о. Мехитариста 1847.

(Далѣ.)

Да бы читательми дао яспіе попятіе о овій драми, изложит-ћу у кратко саджай ићи, као што є представљињу у свакомъ позорію.

Главно дѣйствуюће лице у драми, владика Данило, ићи уздише и жали несретный народъ Славенскій, оплакује весносима угњѣтаванія Турска, и одпадничество многи Христіянски Црногораца. То чуе Вукъ Мићуновић и онъ га одушевлява. На Божићу у ютру, дозвани одъ владика, скупляли су се предъ цркву Ловћена кнезови и срдари народа Црногорскаго, за явне послове, пущаюћи, и бројећи колико пута коя пушка одекне. Међутимъ народъ приправља се, да игра коло а пѣва славу Милоша Обилића, зулумъ Турскій, и срамоту Црногораца.

На састанакъ очекиваю се Озринићи, а кадъ ова доћоше, стану приповѣдати једну пыову битку съ Турцима. Пре него што сврше, доћу и Мартиновићи, и да бы оправдали свое закасињиње приповѣде о некой дѣвойки Христіянской, коју су Турци отели, како су се они противили и убили и Турке и дѣвойку. Међутимъ излази владика Данило и показује тавну и сумнителну жељу, изтерати Турке изъ земље, али бы хотѣо, да се има призрећи на оне, кои су прешли на Турску вѣру. Нѣговъ братъ му пребацује горко сумњу, и једно коло свршије разговоръ, и пѣва се слава Ивана Цриоевића, кои, да бы осветио смрть брата Уроша, погубио је у Каруче 15.000 Турака.

Владика наставља побуђивати, да узму оружје за домовину и вѣру, и сви викују једногласно, да хоће. Али бы онъ жељio, да потурчену браћу прѣ дозове, да бы се, ако је могућно, обратили на остављену вѣру. Шало се гласонаше, да ји дозову, а међутимъ коло игра и пѣва се.

Доћу Турци, и владика покушава паговорити ји, да оставе Мухамеда, а они одбацују предложенї, а нарочито кадја Мустай, тако да мало што се незавадише. Али се старци умѣшају, и коло пѣва побѣду на гори Вртјельки

надъ везиромъ Шенђеромъ. Међутимъ долазе 10 гаваза новога везира Босанскога, кои са гордымъ писмомъ заповѣда владици и остальнымъ главарима, да му дођу поклонити се. Владика одговори у име свијој и пехтѣде послушати.

У то с вѣћи поћи, они легну и сављу. Двојица слушају говоръ Вука Мандушића у сну, и разнимъ пытанияма овай бы наведенъ, да ави ићи вѣгу нѣгову тайну любавь. Сване, и почемъ су устали, саопштавају једанъ другоме, што су снивали, а сни су јимъ найвише были о побѣдама надъ Турцима. На то долази некиј войвода Драшко одъ Млетака, те га они пытаю, а онъ јимъ силу кошта одговара о красоти и величини, влади и неправди онога града. Они сѣдају, еду печена овна и изъ нѣгове плећке проричу будућностъ. Пролазе туда једни сватови Турски, у којима има и Христіянски свата, кои боцкају Турке у својима сѣћвима, а ови Христіјане, изъ чега у мало што се нероди лута борба, коју предупрећу старци. Съ друге стране чује се једна Црногорка, гдѣ луто оплакује изъ свега гласа свога брата, убијенога на превару одъ Турака.

Долазе на саборъ више одъ 400 млады Црногораца оружани и показују власти једно писмо, писано некимъ попомъ Мујомъ, кое ни владика ни самъ тай попъ незнају читати: изъ тога произтичу намигавање и подбадања. Мало затимъ доходи на саборъ једна злодѣјна бака, која одкрива, да су је послали Турци, да замути Црногору. Одлазе момци, а долази старый игуманъ Стефанъ, слѣпацъ, сматранъ као светацъ, који узпалѣнима разговорима побуђује буну противъ Турака. Смркло се, сви заспу, самъ игуманъ бди и број зрна свои брояница. У ютру сви закључе ослободити се и изтерати Турчина изъ Црногора. На то се и заклинју, начиње одъ два појаса, што носе на глави, једанъ дугачкіј крстъ и додирајући десницомъ четири стране истога, свакиј одговара: „аминъ“ на страшие рѣчи заклетве, коју високимъ гласомъ изговара срдаръ Вукота. Разпушта се саборъ и свакиј поглавица враћа се својој кући. Обноћи по Божићу и сутра-данъ почне на све стране буна и съча противу Турака, тако, да у манѣ одъ шестъ дана сва Црнагора буде одъ нын очишћена.

(Конацъ слѣдуј.)

Поправка. У објављењу г. Атанасија Јовановића, Литографа, о Србским Споменицима, печатаномъ у ч. 25. Подунавке, погрешно је стављено, да рокъ препнумерације траје до конца јуна, но треба: до конца јула т. г.

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издаво и печатано у Правителственой Књигопечатници у Београду.

